MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
BIURO PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 529 06 00, fax +48 22 529 06 02
www.mpips.gov.pl; www.niepelnosprawni.gov.pl; E-Mail: sekretariat.bon@mpips.gov.pl

Warszawa,

BON-IV-5234-42-(2)-EW/14

Pani
Marta Krzyżanowska-Sołtysiak
Bezglutenowamama.pl

Odpowiadając na Pani pismo z dnia 7 maja 2014 roku przesłane drogą elektroniczną, przekazane do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przez Ministerstwo Zdrowia w dniu 21 maja 2014 roku (znak: MZ-PLA-460-12525-564/KKU/14), które wpłynęło do Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w dniu 6 czerwca 2014 roku, w sprawie braku uznania celiaki jako niepełnosprawności, Biuro Pełnomocnika Rządu uprzejmie informuje:

W aktualnym stanie prawnym zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności oraz kryteria kwalifikowania do stopnia niepełnosprawności regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (j. t. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. *w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności* (Dz. U. Nr 139, poz. 1328, ze zm.). Natomiast kryteria oceny niepełnosprawności dzieci zawarte są w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. *w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia* (Dz. U. Nr 17, poz. 162, ze zm.). Każdy wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub niepełnosprawności jest rozpatrywany wg tych samych zasad w oparciu o powyższe przepisy prawa. Składy orzekające: zarówno w powiatowych zespołach do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako pierwszej instancji, jak również w wojewódzkich zespołach do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako drugiej instancji, przy orzekaniu o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności są obowiązane do przestrzegania powyższych jednolitych kryteriów kwalifikacji do statusu osób niepełnosprawnych.

Każdorazowo wszystkie elementy orzeczenia, oceniane są zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, po wnikliwej analizie badania podmiotowego i przedmiotowego oraz ocenie aktualnych ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, dokonanej przez wszystkich członków składu orzekającego. Jednocześnie ze względu na charakter podmiotu tego procesu, którym jest każdorazowo indywidualna osoba – co oznacza, iż każda osoba musi być traktowana autonomicznie, a tym samym dane zawarte w orzeczeniu nie mogą podlegać porównywaniu - nieuzasadnionym jest porównywanie indywidualnie wydanych orzeczeń.

Jednocześnie Biuro Pełnomocnika Rządu uprzejmie informuje, iż zgodnie z art. 4a ust. 1 w/w ustawy *osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.* Ponadto poza ustaleniem niepełnosprawności skład orzekający o niepełnosprawności ma obowiązek ustosunkować się do wskazań zawartych w orzeczeniu m.in. pkt *7) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.* Należy przy tym zwrócić uwagę, iż zgodnie z przepisami rozporządzenia *w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności* przez długotrwałą opiekę i pomoc w pełnieniu ról społecznych należy rozumieć konieczność jej sprawowania przez okres powyżej 12 miesięcy przy czym:

- konieczność sprawowania opieki oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem;
- konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałaniu w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych.

Natomiast u osób, które ukończyły 16 rok życia zgodnie z art. 3 ust. 1 przedmiotowej ustawy ustala się trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany, lekki. Przesłanki kwalifikowania do określonego stopnia niepełnosprawności zawarte są w ich definicjach

(art. 4 ust. 1-3 w/w ustawy) oraz w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. *w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.*

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Celiakia (*choroba trzewna, sprue nietropikalna, enteropatia z nadwrażliwości na gluten*) – jest to immunologiczne zaburzenie ogólnoustrojowe wywołane przez gluten u osób podatnych genetycznie, charakteryzujące się obecnością: zmiennej kombinacji objawów klinicznych, stwierdzeniem obecności konkretnych przeciwciał przeciw transglutaminazie tkankowej (tTGA – przeciwciała w klasie IgA) lub przeciw endomysium mięśni gładkich, tak zwane przeciwciała antyendomyzjalne (EMA – przeciwciała w klasie IgA) i przeciwciał antygliadynowych (AGA – przeciwciała w klasach IgA i IgG), antygenów zgodności tkankowej w klasie HLA DQ2 lub HLA DQ8 oraz występowaniem enteropatii (patalogicznego stanu w obrębie jelit). W leczeniu stosuje się dietę bezglutenową, która polega na eliminacji z pożywienia pszenicy, żyta, jęczmienia i (w Polsce) owsa, ponadto niezbędna jest obserwacja i wczesne wykrywanie niedoborów składników odżywczych, mikroelementów, elektrolitów, witamin, żelaza i w razie ich stwierdzenia – wyrównanie niedoborów oraz obserwacja układu kostnego pod kątem przedwczesnej osteoporozy. Poprawne stosowanie diety bezglutenowej zapewnia dobry stan zdrowia (zarówno fizyczny jak i psychiczny), powoduje ustąpienie objawów klinicznych celiakii oraz odbudowę kosmków jelitowych.

W świetle powyższego celiakia - schorzenie, które może być skutecznie leczone za pomocą diety eliminacyjnej, nie powodując istotnego naruszenia sprawności organizmu, będącego podstawą oceny ograniczeń funkcjonalnych, nie spełnia więc przesłanek kwalifikacji do niepełnosprawności, zaś w przypadku osób powyżej 16-go roku życia do żadnego ze stopni niepełnosprawności.

Jednocześnie Biuro Pełnomocnika Rządu pragnie podkreślić, iż orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Naruszenie sprawności organizmu powodujące niepełnosprawność nie zawsze uniemożliwia lub ogranicza zdolność do zarobkowania, może natomiast powodować ograniczenia w życiu pozazawodowym, w pełnieniu ról społecznych, w samodzielnej egzystencji. Przyjęte zasady orzekania oznaczają jednakże, iż orzekanie o niepełnosprawności ma charakter kompleksowy. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze społecznej lub zawodowej. Reasumując, orzekanie o niepełnosprawności nie jest oceną stanu zdrowia osoby orzekanej, ale oceną ograniczeń w możliwości jej funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym – będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Biura Pełnomocnika Rządu
do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Krzysztof Kosiński